

Datum: 2023-02-18

REMISSYTTRANDE

Diarienummer: S2023/02794

Rädda Barnens Ungdomsförbund
c/o Rädda Barnen, 10788 Stockholm
rbuf@rbuf.se

Regeringskansliet, Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sof@regeringskansliet.se

Remissyttrande över SOU 2023:40

Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen

Rädda Barnens Ungdomsförbund (RBUF) lämnar härmed in ett remissvar till SOU 2023:40 "Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen". Organisationen är en antirasistisk och queerfeministisk ungdomsorganisation som på olika sätt jobbar för ett mer demokratiskt och jämlikt samhälle. RBUF jobbar utifrån ett barnrättsperspektiv och representerar samt styrs av barn och unga. Remissvaret är behandlat i organisationen.

RBUF medger betänkandet i sin helhet.

RBUF välkomnar regeringens utredning och är positivt inställda till förslaget i helhet. Vi ser det som en självklarhet att Sverige fortsätter att ratificera barnkonventionens tilläggsprotokoll i enlighet med folkrättsliga förpliktelser för att stärka barns rättigheter i Sverige. En ratificering av barnkonventionens tredje tilläggsprotokoll är som utgångspunkt ofrånkomlig för att säkerställa att alla barn i Sverige kan tillgodogöra sig de rättigheter som följer av barnkonventionen, tillika svensk lag. Barns möjlighet att pröva klagomål till följd av rättighetsinskränkningar i barnrättskommittén ökar det enskilda barnets möjlighet att avkräva lagstadgade rättigheter gentemot det allmänna. Utöver detta sätter en ratificering press på lagstiftaren som måste vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att alla barn har möjlighet till prövning av klagomål även på nationell nivå.

Det är positivt att regeringen utöver förslaget om ratificering av det tredje tilläggsprotokollet föreslagit att utöka barns processbehörighet och möjliggöra för fler barn att själva föra sin egen talan i svensk domstol. I bästa fall kan även detta öka barns möjlighet att avkräva lagstadgade rättigheter gentemot staten men också bidra till en förändrad syn på barn inom den svenska rättskulturen. Barns möjlighet att själva föra

sin egen talan i mötet med svensk förvaltningen samt svenskt rättsväsende bidrar till en intensifiering av synen på barn som rättssubjekt, vars röster det allmänna inte bör utan måste ta hänsyn till. Barn är inte bara rättighetsbärare utan staten måste garantera att alla barn kan tillgodogöra sig och avkräva sina rättigheter.

Genomförandet av förslagen är ett symboliskt men också praktiskt viktigt steg för att stärka barns egna inflytande men också barnsynen såväl inom svensk rätt som i det svenska samhället i stort.

Rekommendationer och förslag:

Vid en ratificering och implementering av dessa reformer krävs kunskapsspridning för att samtliga barn ska förstå hur detta komplicerade klagomålssystem fungerar. Det måste vara tydligt för barn att FN:s barnrättskommitté utgör en sista klagomålsinstans som endast kan nyttjas efter att alla de nationella rättsmedlen är uttömda.

Staten har ett ansvar att se till att språket anpassas för att det ska vara begripligt för alla barn. Det är tydligt att man inom svenskt rättsväsende inte tar hänsyn till barns vokabulär och språkliga förståelse därför är det oerhört viktigt att man möjliggör och säkerställer att samtliga barn förstår en klagomålsprocess fungerar. Det är också viktigt att man tar hänsyn till barn med olika typer funktionsvariationer.

Risken är att klagomålsprocessen i praktiken inte blir tillgänglig för alla barn. Speciellt för barn som på olika sätt lever i utanförskap exempelvis i våra förorter och på landsbygden. Barn i Sverige ska ha tillgång till dessa medel oavsett vilken bakgrund de har. Detta är en förutsättning för att reformerna implementeras på rätt sätt. Vilka barn kommer få tillgång till denna information först? Från vilka områden och från vilka bakgrunder kommer barn ha möjlighet, hjälp och medel för att kunna genomföra en sådan här process? Här behöver man göra en intersektionell analys för att arbeta med tillgängligheten.

Andra aspekter som vi vill lyfta fram är att det inte ska bli för långa handläggningstider i dessa processer, vilket kommer kräva resurser. Vi ser också en eventuell öppning för skadeståndsanspråk.

En eventuell farhåga som aktualiseras utifrån de vittnesmål RBUF har tagit del av i vår verksamhet med barn och unga är avsaknaden av skola samt vård och omsorg i de förslag som presenteras. Många barn upplever att de utsätts för exempelvis rasism och åldersdiskriminering i skolan och inom vården. Därmed bör detta beaktas och inkluderas även i klagorätten. Statistik till stöd för detta återges i bland annat RBUF:s rapport "Kan vi snacka om islamofobi"¹, där barn och unga beskriver sina upplevelser om rättighetsinskränkning inom skola och vård. (Se bilaga). Vi vill se prioriteringar inom alla sektorer i den offentliga förvaltningen.

---

¹ [Kan vi snacka om islamofobi](#), Rädda Barnens Ungdomsförbund (2023)

RBUF ser även vikten av att ha nyanserad förståelse när det gäller barn och ungas perspektiv och bakgrund i alla steg i processen. För att säkerställa att samtliga svenska barn har samma möjlighet till att utkräva sina rättigheter krävs ett kompetenslyft när det kommer till barnrättsfrågor. Det krävs satsningar för barn i förorterna och på landsbygden, då dessa barn i stor utsträckning inte tillhandahåller samma rättigheter som deras jämbördiga. Barn är inte en homogen grupp. Därför krävs kulturell förståelse och ett intersektionellt perspektiv. Dessa nyanser inkluderar men är inte begränsade till; hedersrelaterad problematik, islamofobi, HBTQIA+ förakt osv. Därför föreslår vi att kunskapsspridning gällande barns olika levnadsvillkor genomsyrar samtliga delar i processen när barn ska utkräva sina rättigheter.

Ombuden, som kommer ha mycket inflytande i hur processen utformas i praktiken, måste ha insyn i att barn med olika bakgrund kommer med olika utgångspunkter. Det måste vara enkelt för barn att kunna utkräva sina rättigheter, oavsett hur deras förutsättningar och yttre omständigheter ser ut. Här har ombuden ett stort ansvar när det gäller juridisk kompetens i kombination med barnrättsperspektiv, och det offentliga ett ännu större ansvar att säkerställa detta. Fokus ska riktas mot ombudens individuella och kollektiva arbete och nyanserade utgångspunkter.

En annan aspekt som ska beaktas är barnrättsbyråerna som nämns i utredningen. Dessa måste vara trygga platser för barn. För att *alla* barn ska våga berätta om vad de utsatts för krävs det ett tryggt rum. Hur ett tryggt rum ser ut kan variera beroende på bakgrund och omständigheter, men en barnriskanalys måste göras för att arbetet ska bli effektivt och för att barnen ska få samma förutsättningar att kunna stå upp för sina rättigheter. Det finns stora skillnader i barns livsvillkor i olika områden i Sverige på grund av etnicitet, religiös tillhörighet, invandrarbakgrund, klasstillhörighet, funktionsvariation- och nedsättning samt HBTQIA+ identitet. Vi vill se prioriteringar i fortbildning och säkerställande av lämpliga barnrättsbyråerna som ansvarar för dessa processer.

Att överlåta ansvaret och processen till kommuner och regioner är en naturlig del av den kommunala självstyrelsen, men det skapar utrymme för ojämlik och oproportionerlig räckvidd för dessa verktyg. Barn i kommuner med utmaningar kommer inte prioriteras i samma utsträckning som barn i andra kommuner. Här har staten en stor skyldighet att garantera att den plats barnet bor på inte har någon betydelse för hur effektivt rättsmedel de har.

Warda Abdalla Rasul

Förbundsordförande Rädda Barnens Ungdomsförbund

Georg Beniaminov

Vice-förbundsordförande Rädda Barnens Ungdomsförbund

Selma Gustavsson Bagambe

Förbundsstyrelseledamot Rädda Barnens Ungdomsförbund